

RIETAVE paminėtos vyskupo Motiejaus VALANČIAUS gimimo 225-osios metinės

Vytas RUTKAUSKAS

Kovo 1-ąją Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje buvo gražiai paminėtas vyskupo Motiejaus Kazimiero Valančiaus 225-asis gimtadienis. Iškilusis žemaičių ir lietuvių Ganytojas gimė 1801 m. vasario 28 d. dabartinio Kretingos rajono Nasrėnų kaime, buvo pakrikštytas netoli gimtinės esančioje Kalnalio bažnyčioje. Gyventa beviltiškos carinės priespaudos ir tamsybių laikais. Kiek daug šiam žemaičiui reikėjo išminties, nepalaužiamo tikėjimo ir vilties per ano meto tamsybių akivarus klojant kelius tautos egzistenciniam išlikimui ir prisikėlimui. Tai vyko tuo metu, kai net Lietuvos vardas buvo ištrintas – ji buvo vadinama „Severo zapadnyj kraj“.

Žvelgiant iš laiko perspektyvos matome, kokie glaudūs ryšiai einant savo ganytojiškas pareigas Motiejų Valančių siejo su Rietavą valdžiusiu šviesiuoju kunigaikščiu Irenėjumi Oginskiu. Neatsitiktinai 1853 m. birželio 8 d. Jo Ekscelencija vys-

Žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus (1801–1875) portretinio paveikslas (dail. Juozas Vosylius) ekspozicija Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje. Nuotrauka Vyto Rutkausko

kupas, atvykęs iš Varnių į Rietavą, užbaigė 1848 m. vasario 29 d. šventu vandeniu pakrikštyto šio kunigaikščio sūnaus – būsimąjo kultūros, mokslo ir technikos naujovių proveržio Rietave mecenato kunigaikščio Bogdano Oginskio (1848–1909) krikš-

Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios interjeras. Nuotrauka Vyto Rutkausko

Kunigaikščio Irenėjaus Oginskio (1808–1863) skulptūrinės epitafijos Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje fragmentas (skulptorius Pierree-Armand Cattier) ir šios bažnyčios fasado bei kupolo fragmentas. Vyto Rutkausko nuotraukos

tą, patepdamas jį šventaisiais aliejais. Neatsitiktinai ir vaizduotės ribas pranokstančių iškilmių išvakarėse buvo pašventintas dabartinis Rietavo bažnyčios kertinis akmuo – prasidėjo vienos iš gražiausių vi-soje Žemaitijoje šventovių statyba. O kiek pastangų buvo įdėta siekiant iš carinės valdžios gauti leidimą Varniuose arba Rietave įsteigti spaustuvę, pradėti lietuviškų laikraščių leidybą. Kiek daug vyskupo nu-veikta organizuojant kryptingą blaivybės sąjūdžio veiklą, kuri tikrąja to žodžio prasme išgelbėjo Lie-tuvą nuo carinės valdžios proteguoto girtuoklystės tvano, moralinio ir dvasinio tautos išsigimimo.

Tikimės, kad Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje J. E. Motiejaus Valančiaus portretinio paveikslo (dail. Juozas Vosylius) pagrindu Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejaus suformuota kukli ekspozicija (veiks iki šių metų Šv. Velykų) rietaviškiams ir jų svečiams primins ne tik šios iškilios asmenybės 225-ąjį gimtadienį, bet ir paskatins atidžiau pažvelgti į Telšių vyskupystės įsteigimo 100-ųjų metinių sukaktį, kuri įvairiais renginiais Žemai-tijoje bus minima šiais 2026-aisiais metais.

Kairėje – Rietavo Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios centrinis altorius. Fotografas Bonifacas Vengalis